

Научна област: Хуманитарни науки
Професионално направление: Религия и теология
БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ПО СИСТЕМАТИЧЕСКО БОГОСЛОВИЕ

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариян Стоядинов,
Православен богословски факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
относно докторска дисертация на **Димитър Русев Русев** на тема:

**ЕЗОТЕРИЧНОТО „ХРИСТИЯНСТВО“ В СЪВРЕМЕННА
БЪЛГАРИЯ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ЦЪРКВАТА**

Докторската дисертация, която е обект на това *становище*, е посветена на една богата и в същото време недостатъчно изследвана в нашето богословие област. Става дума за новите религиозни движения като световно явление, в което скриването зад традиционни религии, маскира качествено нов и често синкретичен продукт. В случая изследването е върху подмяната на християнството в съвременна България. Тази област и подобна тема по дефиниция предполага апологетичен подход. Фокусът обаче върху *органиката на проблема*, както докторантът сполучливо се изразява, е добра насока на изследователския интерес.

I Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикацииите

От представените документи е видно, че Димитър Русев започва работа по своя дисертационен текст след 2016 г. Преди това той придобива бакалавърска и магистърска степен в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Предложеният текст (в обем от 244 стандартни страници) е оригинално изследване на Димитър Русев. Правописно и граматически работата е на добро ниво. От стилистична гледна точка бих препоръчал използването само на едно глаголно време. Аналитичният подход е в съответствие с критериите за текст, с който се кандидатства за научна и образователна степен „доктор по теология”.

Докторантът ползва критично 228 заглавия на български, английски, руски и немски език. Уместно е да се отчете доброто познаване и работа както с фундаментални текстове, така и с актуални български публикации в периодика и интернет платформи. Разпределението може да се нарече „стандартно” – *предговор, увод, изложение в три глави, заключение* и опис на използваната *литература*.

Първата глава е посветена на въпросите за корените на езотеричното християнство в гностицизма, езотеризма и окултизма; втората – на своеобразното прераждане на езотеризма като религиозен феномен на новото време; в третата докторантът сумира и хронологично излага етапите на съжителство между християнство и езотеризъм в българската религиозна мисъл – като се започне от генезиса на тази религиозна мисъл и се стигне до съвременната потребност от благовестие.

Авторефератът е в обем от 34 стр. Представява синтезиран вариант на дисертацията и дава необходимата представа за качествата на основния текст. Публикациите на докторанта са 3 (което е достатъчно с оглед изискванията на закона) и имат пряко отношение към темата на дисертацията.

II Оценка на научните приноси

Докторантът формулира три научни приноса, които ще коментирам в рамките на препоръчителния за *становище* обем.

Първият принос се съдържа в съставянето на нова „теоретична рамка и специфичен поглед върху особеностите на езотеризма и езотеричните учения, които ще бъдат полезни при целенасоченото изучаване на нехристиянските религиозни учения”. По същество всяко ново научно изследване заличава поне едно от „белите петна” в съответната научна област. Новите религиозни движения (NRM) се радват на траен изследователски интерес през втората половина на миналия век и началото на настоящия. В нашите условия дисциплината с наименование *Нехристиянски религиозни учения* влиза в хорариума на богословските факултети след 1990 г. И въпреки че изследователски интерес не липсва и в годините преди 9.9.1944 г., можем да кажем, че белите петна не са малко. В този смисъл дисертацията определено е приносна. Същото може да се каже и по отношение втория принос, формулиран от докторанта. По същество и първият, и **вторият**, са аспекти на един дефицит, който настоящето изследване третира.

Разбира се, едно научно изследване не бива да бъде оценявано единствено в регионален или локален контекст. Стойността на научния труд отдавна е надхвърлила националните ограничения. А в случай с глобален феномен, каквито са новите религиозни движения, приносите трябва да се простират не само в ограниченията на оценки като „първи опит в българското православно богословие”. Аз по-скоро виждам приноса в изследването на **локалните проявления на този глобален проблем**. В този смисъл подобно изследване е „първи опит в съвременното православно богословие” изобщо.

Третият принос е ориентиран в полза на „полемиката между православно богословие и езотеричните учения”. На първо място, струва ми се, че адресат на този текст може да бъде не само православният богослов, но и всеки любознателен читател, с интерес към

социокултурните и религиозните феномени на наша почва. На второ място, запознаването с коментирания в това *становище* научен труд е добро предварително условие в подготовката за полемика. Последното, според скромното ми мнение, предполага още по-профилирано усилие и работа „на терен”. Генерално погледнато тази дисертация създава добра основа за това.

III Заключение

В заключение смятам, че трудът в този му вид доказва способността на докторанта да работи критично и да аргументира своите тези. Въз основа на всичко казано до тук, давам положителна оценка за докторската дисертация на **Димитър Русев Русев** и заявявам, че ще гласувам с „ДА” за присъждането му на ОНС „доктор“ по научната специалност „Геология”.

27 септември 2021, Велико Търново

.....
(доц. д-р Мариян Стоядинов)